*І чужому научайтесь,*

*Свого не цурайтесь...*

Т. ШЕВЧЕНКО

# СВОБОДА  SVOBODA

## УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюз: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIII. Ч. 150. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 16-го СЕРПНЯ 1966 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 16, 1966 No. 150. VOL. LXXIII.


## ОСТАННІ ВІСТІ

*Понеділок, 15-го серпня 1966*

### В АМЕРИЦІ

**СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ВИДАТКІВ** домагається щоб Уряд покликав частину вишколених військових резерв, щоб допомогти постійному запотребуванню на збройні сили у в'єтнамській війні. Така думка виринула в Сенаті під час того, як ця Комісія схвалювала 58.1 більйона дол. на оборону країни у фінансовому році, що почався 1-го липня 1966. Ця сума була на 426 мільйонів дол. менша від тієї, яку схвалила на оборону Палата Репрезентантів. Повна Палата має вирішувати справу оборонного бюджету в цьому тижні. Департамент Оборони здивований тією заявою Комісії, якою вона вимагає покликати військові резерви для цілей війни у В'єтнамі.

**ПРЕДСТАВНИКИ ЧИСЛЕННИХ РЕЛІГІЙНИХ** груп є проти внесення сенатора республіканця Еверетта МекКінлі Дірксена, який домагається дозволу на добровільну молитву дітей в публічних школах. Переслухання в цій справі тривали довший час в Сенатській Підкомісії в справі поправок до Конституції. Більшість переслуханих заявилися проти внеску сенатора Дірксена, і тільки незначне число підтримало цей внесок. Проти був представник Крайової Ради Церков, представник Американського Жидівського Комітету, декан Бостонської Правничої Школи о. Роберт Ф. Драйнен із Чину оо. Єзуїтів. „За" виступив представник Грецько Православної Дієцезії Північної й Південної Америки о. д- Леонідас Контос. „За" висловилися і Крайова Асоціяція Євангеліків.

**КРАЙОВА ОРГАНІЗАЦІЯ МОЛОДИХ** Республіканців на зборах у Шікаго під натиском Крайового Республіканського Комітету схвалили очистити себе з правих антинегритянських і антижидівських елементів, які мали більшість в стейтовій організації Ню Джерзі. Провідник цієї групи в Ню Джерзі Ричард Ф. Плехнер очищений від закиду расизму і нетерпимости, але за те він мусить зрезигнувати зі становища віце-президента в Крайовій Організації Молодих Республіканців. 7 місцевих філій Організації Молодих Республіканців мають право знов діяти, хоч у червні ц.р. були виключені з членства в Стейтовій Організації.

**АМЕРИКАНСЬКЕ ЛЕТУНСТВО ЗАКЛЮЧУЄ** контракт із визначним американським університетом в справі дослідів над літаючими кружками. Назву університету опублікується тоді, коли вже буде готовий контракт, але летунство заявляє, що цей університет має всі дані на те, щоб досліди ним переведені були на високі і вповні об'єктивні. Між дослідами має бути один фахівець фізики, астроном, а також науковець психолог. Летунство змінило свою думку про повідомлення про літаючі кружки. Давніше воно не звертало уваги на повідомлення про ці кружки, тепер воно поважніше ставиться до цієї справи. Від 1947 до грудня 1965 було 10,147 повідомлень про кружки, з чого 646 випадків не були вияснені досі.

### У СВІТІ

**КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ ПІВНІЧНОЇ КОРЕЇ ПРОГОЛОСИЛА** заяву, в якій підкреслює свою незалежність однаково від Москви, як Пейпінгу. У тій заяві північно-корейські комуністи критикують Москву за ніби-то замалу допомогу Північному В'єтнамові у війні проти американських „імперіялістів", але й критикують Пейпінг за нехтування єдности комуністичного руху, що його Пейпінг уважає від беззастережного підпорядкування його, Пейпінгу, скрайнім доктринам.

**СХІДНЬО-НІМЕЦЬКІ КОМУНІСТИ ВІДЗНАЧИЛИ** 13 серпня військово-поліційною парадою 5-річчя здвигнення внутрішньо-берлінського муру. Комуністичний диктатор Вальтер Ульбріхт виголосив промову, в якій лаявся проти Західньої Німеччини і Америки за плекання „реваншистських" плянів. Західньо-німецький канцлер Людвіг Ергард назвав те комуністичне „святкування" шпилем цинізму. За 5 років існування берлінського муру ганьби — втекли таки на захід 24.000 осіб із Східньої Німеччини. 58 осіб згинули при спробах утечі.

**ІНДІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ІНДІРА ГАНДІ НАПИСАЛА** листа президентові Джансонові, в якому висловила своє переконання — не підтримане ніяким доказом, — що треба припинити бомбардування Північного В'єтнаму і ніби-то нейтральної кордонної смуги, щоб дістати згоду Північного В'єтнаму на мирові переговори. З американського боку стверджено, що не одержано ніякого запевнення, що припинення таких бойових дій спонукає в'єтнамських комуністів до припинення своєї агресії.

**ПАПА ПАВЛО VI ПРОГОЛОСИВ 12 СЕРПНЯ Ц. Р. ДЕКРЕТ** з інтерпретацією різних постанов 2-го Ватиканського Собору. Він займається в тому декреті головно справою децентралізації адміністрації Католицької Церкви, однаково у ватиканській верхівці, як в єпархіях по всьому світі. За постановою Собору має бути покликане окреме тіло з 24-ох високих духовників-місіонарів, а рішення тієї колегії будуть залежні тільки від апробади або спротиву Папи.

**ГОЛОВА КАМБОДЖІ, КНЯЗЬ НОРОДОМ СІГАНУК, ЗАЯВИВ** свою несхвалу, щоб до КаДмбоджі прибув на розмову з ним Аверелл Гарриман у справах посередництва Камбоджі у війні у В'єтнамі та відновлення дипломатичних взаємин між ЗДА й Камбоджею. Сіганук ствердив, що село Тлок Трач, що його помилково обстрілювали американські літаки 31 липня і 2 серпня, лежить не на південно-в'єтнамській, а камбоджейській території. Сіганук зажадав формального перепрошення збоку ЗДА.

**НЕОФІЦІЙНІ ПЕРЕГОВОРИ МІЖ ЗАХІДНЬОЮ НІМЕЧЧИНОЮ ТА ФРАНЦІЄЮ** у справі залишення в Німеччині 72.000 французького війська прийняли такий успішний зворот, що в найближчому місяці, коли переговори офіційно відновляться, буде підписаний відповідний договір. Франція погодилась, що базою порозуміння є надалі договір з жовтня 1954 року, підписаний тоді ЗДА, Британією, Францією і Західньою Німеччиною про чужинецькі залоги на території Західньої Німеччини в рямцях НАТО.

**32 ДЕЛЕГАТИ, ЯКІ ПІДТРИМУЮТЬ РЕЖИМ У ПЕЙПІНҐУ**, збойкотували наради про-комуністичної світової конференції проти атомових і водневих бомб у Токіо. Непорозуміння виникло внаслідок прибуття делегації з Мадярщини. Про-пейпінгські комуністи не захотіли сидіти разом з мадярами, яких вони назвали „сліпим знаряддям московських імперіялістів". Між групою 32 пейпінгістів були деякі комуністи із ЗДА.

## ЛУНАР ОРБАЙТЕР КРУЖЛЯЄ ДОВКОЛА МІСЯЦЯ

Пасадена, Каліфорнія. — Космічний корабель Лунар Орбайтер 1 згідно з пляном 14-го серпня почав кружляти довкола Місяця, облітаючи його впродовж 3-ох годин 37 мінут і 36 секунд. Коли Лунар Орбайтер попав в лет довкола Місяця, то цей сателіт Землі був віддалений від неї на 226,500 миль. Випущено ракету Лунар Орбайтер в середу 10-го серпня, коли Місяць був віддалений від Землі на 236,310 миль. Лунар перелетів до Місяця, що віддаль впродовж 92-ох годин і був в суботу 13-го серпня коло Місяця. Тоді з Землі наказали Лунарові за допомогою випущеної ракети сповільнити свій лет, щоб попасти в кружляння довкола Місяця. Це вдалося, і тепер Лунар Орбайтер літає довкола природного сателіта Землі в овальній лінії. Найменше його віддалення від Місяця виносить 119 миль, а найбільше — 1,160. За допомогою приладів із Землі мають змінити цю орбіту Лунаря таким способом, що найбільша віддаль його від Місяця буде виносити 1,150 миль, а найменша 119 миль. В четвер 18-го серпня Лунар почне робити світлини тих місць на Місяці, де в 1969-му році мають осісти американські астронавти. З пороблених світлин можна буде вибрати найвідповідніше місце для того, де зможуть осісти астронавти з проєкту Аполло. Представник Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації Ізраїль Табак заявив, що Лунар Орбайтер „робить докладно те все, що він мав робити". Джеймс С. Мартин із програми летів до Місяця твердить вже тепер, що місія Лунара Орбайтера виглядає на вдалу. Він сказав: „Маємо повне довір'я, що зможемо здійснити всі наші заплановані цілі". Довкола Місяця вже кружляє совєтська ракета Луна 10, випущена в квітні цього року, але вона не робила фотографій Місяця. Вона віддалена від Місяця на 664 до 223 миль, і не можливий її зудар із американською ракетою, яка кружляє в іншій орбіті.

## Американські президенти нараджуються над об'єднанням економіки

Боґота, Колюмбія. — Тут почалися наради президентів латинських американських держав, які ставлять собі ціллю оживити співпрацю в рямцях Союзу для Поступу та причиниться до економічного об'єднання країн Західньої Півкулі. Президенти Чіле Эдуардо Фрей Монтальва і Венесуелі Равль Леоні підкреслили зараз після приїзду, що вони змагають, до „більшого об'єднання американських держав в ділянці економіки та до створення з цих держав антимілітарного бльоку. Президент Фрей сказав, що „ці наради мають скріпити демократію, мир, справедливість і економічну інтеґрацію Латинської Америки". Гостей вітав на летовищі президент Колюмбії Карльос Ллерас Рестрепо. Він обняв владу тиждень тому. В Колюмбії тепер оголошений вимковий стан, бо перед приїздом чужих президентів Перу і Еквадору, муністичних провідників, які могли були викликати заворушення під час перебування високих закордонних гостей. На нараду прибули вже представники президентів Перу і Еквадору. Наради мають тривати три дні і мають підготовити матеріял для з'їзду всіх президентів латинських американських держав і президента Джансон. Як місце цього з'їзду передбачається Ліму в Перу або Віня дель Мар в Чіле.

## Едвард Козак захопив своєю розповіддю й малюнками численно зібрану публіку на Союзівці

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — Влаштований тут у неділю 14 серпня ц. р. в серії мистецьких вечорів, вечір відомого українського мистця і карикатуриста Едварда Козака під назвою „Еко про себе" зібрав понад дві сотні глядачів і слухачів, які прибули, не зважаючи на дощ і пізню вечірню пору. Після відкриття вечора проф. Іваном Задорожним, коротке слово про мистця і його творчість виголосив д-р А. Драган і потім мистець Едвард Козак захопив присутніх своєю розповіддю про окремі моменти свого життя, творчости і мистецької кар'єри, ілюструючи їх малюнками і карикатурами. Під час вечора мистецький образ Е. Козака здобув п. Тома Кордуба. Прибуток з продажу образу в сумі 182 долярів мистець призначив на фонд будови нової церкви св. Трійці в Керґонксоні.



Едвард Козак

## Концерт Квартету Бандуристів та виступи молодих танцюристів і співаків були атракцією кінця тижня на Союзівці

Союзівка, Керґонксон. — Мистецько-розвагова програма минулого суботнього вечора на Союзівці притягнула своєю різнородністю і безпосередністю сотки гостей Союзівки цієї оселі УНСоюзу в Кетскільських горах і відвідувачів з усієї околиці. Започатковано програму, що її провадив Вол. Гентиш, виступом квінтету дівчат — працівничок Союзівки, які відспівали пісню на привітання гостей. В дальшому виступав Квартет Бандуристів у складі: Романа Левицького, як керівника, та Івана Івашка, Володимира Юркевича і Михайла Біленького, як виконавців. Присутні на концерті тепло і рясними оплесками зустрічали виконування бандуристами пісні різних жанрів, історичні, повстанські, народні й сучасні, змушуючи бандуристів до надодатків. В антрактах виступали працівники Союзівки, дівчата і хлопці із групових та сольових танках, виказуючи в них справжню віртуозність і також, як і Орисі Пащак, винахідливість й оригінальність. Закінчено програму знову ж виступом квінтету дівчат у складі: Слава Полатайко, Орися Сілецька, Надія Бринь, Ірка Мартинюк та Слава Рудницька. З танками виступали: Роман Комічак, Слава Полтайко, Орися Пащак, Надя Бринь, Мирон Благий, Розалія Косар, Орися Сілецька, Володимир Панін. Фортепіяновий супровід виконував Павло Літепло.

## ГЕНЕРАЛ ВЕСТМОРЛЕНД ВИКЛЮЧАЄ ПЕРЕМОГУ КОМУНІСТІВ У В'ЄТНАМІ

### МЕКНАМАРА ПОДАЄ АВТОРИТЕТНІ ДАНІ ПРО ВТРАТИ В ЛІТАКАХ

Вашингтон. — Головний командант американських збройних сил у В'єтнамі, генерал Вільям Вестморленд відбув у неділю 14 серпня ц. р. у Джансон Сиτі в Тексасі пресову конференцію, на якій — відповідаючи на запити журналістів — дав огляд теперішньої воєнної ситуації у В'єтнамі. Приявний на тій пресовій конференції президент Джансон попередив її, пояснивши, що генерал Вестморленд приїхав до ЗДА, щоб скласти йому, Президентові як верховному командантові збройних сил ЗДА, звідомлення: така зустріч була домовлена ще в лютому ц. р. під час конференції у Гонолюлю, але можна було її здійснити аж тепер. Найважливішим ствердженням, що його зробили однаково Президент, як ген. Вестморленд, було те, що Північний В'єтнам і південно-в'єтнамські комуністичні партизани — в'єтконг — не мають шансів підкорити собі Південний В'єтнам — поки американці й інші союзники Південного В'єтнаму мають там свої війська. Однак обидва ті мужі, потвердивши рішення Америки боронити Південний В'єтнам проти комуністичної агресії так довго, як цього буде треба — перестерегли, що війна буде довга і що американський нарід мусить це усвідомити собі. Теперішні американські збройні сили у В'єтнамі нараховують приблизно 191.000 вояків. Генерал Вестморленд поінформував, що те число буде побільшуване аж до кінця цього року, але не подав найвищої цифри. Затe він запевнив, наче б в його штабі пляновано побільшення американського війська у В'єтнамі до 750.000. Комуністи мають у Південному В'єтнамі — за ствердженням генерала Вестморленда — около 280.000 вояків, в тому числі кругло 110.000 регулярного війська з Північного В'єтнаму, 112.000 повстанців і комуністичної міліції, 40.000 політичних кадрів і 20.000 допоміжних військ. У цьому році Північний В'єтнам перекинув до Південного В'єтнаму около 30.000 свого регулярного війська. Число американських військ у Півд. В'єтнамі залежатиме від обставин і потреби. Генерал Вестморленд признав, що комуністи особливо сильні у дельті ріки Меконґ і що прийдеться вжити багато зусиль, поки в тому обширі настане спокій.

У тому самому дні секретар оборони Роберт МекНамара, звітуючи на тайному засіданні сенатської Бюджетової комісії, передбачив втрату американських літаків у В'єтнамі в біжучому бюджетовому році на 580 машин, вартости 1,200.000.000 дол. Однак ці втрати передбачено у сумі 58 більйонів загального бюджету на оборону. У бюджетовому році 1965/66 втрачено у В'єтнамі 406 літаків, але американське командування рахувалося з тим, що воно втратить 448 літаків.

Втрачено теж 271 гелікоптерів. Загалом — від початку бомбардування Північного В'єтнаму втрачено над його територією 337 літаків. Останній тиждень був нещасливий для американського летунства у В'єтнамі, бо втрачено в ньому 15 літаків.

## Пейпінґ потверджує надалі свою аґресивну політику — лається проти ЗДА й СССР

Гонґ Конґ. — Центральний Комітет Китайської Комуністичної партії, який нараджувався від 1 до 12 серпня ц. р., проголосив широкий комунікат, в якому потверджує свою екстремістичну войовничу політику на внутрішньому і зовнішньому фронтах. Верхівка китайської компартії заявляє надалі підтримку „всіма можливими засобами" Північному В'єтнамові в його війні проти „американського агресора" та лається проти „американських імперіялістів", як найбільшого сучасного ворога „визвольних рухів" та „соціялістичного світу". Але водночас китайські комуністи знову оскаржують Москву у двоєдиній політиці, у злигуванні з „американськими імперіялістами" та в недостатній допомозі в'єтнамським комуністам. У тому комунікаті китайські комуністи прославляють 72-літнього Мао Тсе-тунга та 58-літнього військового міністра Ліна Піао, що його вважають за головного промотора чистки всіх противників „культурної революції". Це була 11-та пленарна сесія восьмого комуно-китайського ЦК партії. Західні коментатори порівнюють теперішній курс тієї партії з господарським „великим скоком вперед" з 1958 року, коли-то Мао Тсе-тунг почав заводити примусово комуни: той експеримент закінчився катастрофою китайської економіки.

## Пластунки почали вишкільний табір „Стежки культури"

Іст Четгем, Ню Йорк. — На пластовій оселі, де тепер таборують українські пластуни в двох окремих таборах, в новацькому і в юнацькому, почався в суботу, 13 серпня спеціяльний вишкільний табір для пластунок „Стежки культури", що його влаштовує і веде курінь пластунок „Перші стежі". Як і попереднього року, цей табір має спеціяльну програму і для переведення цієї програми запрошує діячів української культури, як прелеґентів. До табору, що його веде булава під проводом пластунки Лариси Онишкевич, прибуло сорок пластунок з різних осередків. Між ними і пластунки з Канади. Вже в першому дні учасниці цього вийняткового табору мали нагоду побувати на симфонічному концерті, з серії літніх концертів під відкритим небом, організованих Бостонською Симфонічною оркестрою. В неділю почались звичайні займаття, що у великій мірі виповнені гутірками. Вже першого дня учасниці табору „Стежки культури" мали нагоду слухати деяких українських літераторів, а саме Остапа Тарнавського, Богдана Рубчака, Юрія Тарнавського і його дружину Патрицію Килину. Прибула також письменниця Людмила Івченко, що її гутірки заплановані на наступні дні. В таборі побуватимуть з гутірками українські культурні діячі з різних ділянок. Табір триватиме два тижні. Булава заплянувала видати з участю спеціяльного журналістичного гуртка таборовий журнал.

## Тиждень Поневолених Націй у Бостоні відзначено разом з представниками інших національних груп

Бостон, Масс. — Губернатор Массачузетс, Джон А. Волпі, і посадник Бостону, Джон Ф. Колінс, видали проклямації з нагоди Тижня Поневолених Націй, в яких підтримують заходи для привернення свободи всім поневоленим московським колоніяльним народам. Підписання проклямації відбулося в присутності представників від українців, вірменів, литовців, латишів, мадярів і поляків. Місцевий Відділ УККА репрезентував Орест Щудлюк, заступник голови. Цього року особливу увагу звернуто на інформацію преси і радіо про ТПН і про проблему поневолених націй взагалі. До щоденної преси і радіо в стейті вислано пресові повідомлення і копії проклямацій. В додатку кожний більший щоденник в стейті, як також в сусідніх Ровд Айленд, Конектикат, Ню Гемпшир і Мейн, отримав окремого листа до поміщення в колонній „листи до читачів", в якому з'ясовано проблему поневолених націй. Від місцевого Відділу УККА вислано листи до конгресменів з Массачузетс, щоб поновили заходи у Комісії Правил Конгресу для створення окремого комітету для поневолених націй. Друга частина відзначення відбудеться восени у формі маніфестації і великого віча. Цьогорічне відзначення ТПН підготував колишній окремий Комітет Поневолених Націй Нової Англії, до якого входять українці через Відділ УККА, вірмени, литовці, латиші, мадяри, поляки. Нав'язано зв'язки з грузинами, кубинцями і китайцями.

## Вшановано 80-ліття д-ра О. Тисовського, основоположника Пласту

Відень. — (Т. Д. 9 серпня ц.р. сповнилося 80 років життя основоположникові Пласту, педагогові, вченому й громадському діячеві професорові д-рові Олександрові Тисовському, який живе тепер у Відні.

Для вшанування цього небуденного ювілею відбулися у Відні дня 9-го серпня в зеленій залі ресторану Ратгаускеллер товариські сходини українського громадянства з вечерою.

Сходини, які улаштував Союз Українців Австрії у співпраці з Уповноваженим Головної Пластової Булави, відкрив віце-президент СУА мгр. Юліян Костюк, вітаючи Ювілята та його родину і гостей, серед яких зокрема згадав делегацію Куреня пл. сеніорів „Лісових Чортів" у складі: ред М. Добрянського, о. мітр. М. Коржана, д-ра І. Мриця та сотн. В. Козака; д-ра Романа Кичуна з родиною, що живе на Побережу Слоневої Кости у Зах. Африці, хвилево на відпустці в Европі, мгр. О. Блітку з дружиною із Швеці, та мгр С. Мардака із університету в Саарбрікен в Німеччині. Після привітання гостей мгр. Костюк виголосив промову, в котрій представив заслуги Ювілята для української суспільности. Згерги вітав у своїй промові Ювілята сеніор українського католицького духовенства в Австрії 85-літній о. кан. Лаба.

Після цього була відчитана телеграма Архиєпископа УАПЦ в Америці Владики Мстислава, та привіт від Головної Пластової Ради і Булави, що його передав пл. сен. Т. Данилів, як уповноважений репрезентант Гол. Пл. Булави.

Потім, виконуючи доручення Пластового Проводу пл. сен. Т. Данилів причепив на груди Основоположника Пласту Орден Св. Юрія в золоті.

Далі слідували промови представників українських установ та організацій Австрії. Відчитано наперед теплий привіт пароха Відня о. д-ра Венедикта Сютика ЧСВВ, який через хворобу не міг взяти участи особисто у сходинах, а потім промовили: о. Монс. Горникевич, як колишній катехит Акад. Гімназії у Львові і товариш праці Ювілята, д-р Маркіян Дзерович від Братства св. Варвари у Відні, мец. Л. Харак від УМХС, д-р Сергій Наклович від УПДОА і КОДУС, п. Циганюк від Т-ва „Буковина", надрад. М. Іванович від академічного т-ва „Запороже" та д-р Роман Кичун персонально від себе, як колишній член 11-го Пластового полка в Станиславові

Після промов відчитано привіти від українських суспільно - громадських організацій, наукових установ, видатних наших політичних і громадських діячів, родини Ювілята, та пластових відділ і з'єднань у вільному світі. Всіх письмових привітів наспіло на вечір 136 в тому наш 40 від пластових з'єднань.

Промовляючи останній, пл. сен. Данилів причучився до всіх побажань надісланих на ювілейний вечір, пригадав ювілеві не малу заслугу у великих осягах нашого Ювілята має також і його Дружина, пані І. Тисовська, яка завжди була йому порадою і підтримкою у його праці.

## Відбувся День Пластуна на „Вовчій Тропі"

Іст Четгем, Ню Йорк. — На пластовій оселі „Вовча тропа" в Іст Четгем, де вже другий тиждень таборують курені пластунів, відбувся в суботу і в неділю 13 і 14 серпня День Пластуна. День почався в суботу після полудня апелем-звітом, що його приймали представники Крайової Пластової Старшини із пл. сен. Ольгою Кузьмович і пл. сен. Юрієм Ференцевичем у проводі, як також командантів обох таборів, а саме комендант юнаків пл. сен. Тарас Триш і командант новаків пл. сен. Володимир Мельник. Після офіційного звіту відбулись спортові першенства. Окремо відбулась ватра юнаків і новаків. Ватра новаків під проводом їхнього коменданта Володимира Мельника відбулась недалеко від нового табору новаків, що розташувався в новозбудованих своїх простірних і вигідних бараках. На великій площі під гіркою, де приміщений табір юнаків, є окремий табір розвідчиків, відбулась ватра юнаків. Коротке слово до пластунів виголосив Юрій Ференцевич, а програмою проводив пластун Андрій Сагатий. Програмі, яка почалася походом пластунів із смолоскипами, що ними запалено високу ватру, і яка тривала до півночі, приглядалось кількасот глядачів — батьків таборуючої молоді й приятелів Пласту. В неділю відбулись Богослуження в таборових каплицях. Парох пластового табору о. В. Данилів виголосив з цієї нагоди гарну проповідь. Після полудня відбулась зустріч в копаному м'ячі команди табору новаків із командою табору юнаків. День Пластуна закінчився святочним обідом. Батьки, які численно прибули на це пластове свято, мали змогу харчування у новій їдальні-кафетерії, що її ведуть члени Ню-Йоркського Пласт-Прияту.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

# Приклад Гібральтару

Деякий час ведуться у високому стилі засекречені переговори між урядами Еспанії і Англії про Гібральтар. Ця морська твердиня, що протягом довгих десятиріч була форпостом могутности колоніяльної Великобританії, підпала під обстріл Еспанії і знаходиться в стані облоги, правда тільки дипломатичної. Час від часу протягом останніх десятиріч були спроби дипломатичними розмовами між Еспанією й Англією вирішити долю цього малого клаптика землі, що вже в античних часах відігравав велику ролю, як „кінець світу", а в новітній історії був наріжним каменем у рості Британської імперії.

Історія Гібральтару дуже барвиста. Військовою фортецею став він у посіданні арабів. У VIII сторіччі здобули цей півострів готи й уфортифікували його, щоб забезпечити собі шлях до Африки. У XIV сторіччі Гібральтар здобули еспанці, і відтоді став він частиною Еспанії. Разом з Еспанією перейшов під панування маврів і став знову еспанським у 1462 році, коли був приділений князеві Медіни. Формально інкорпоровано Гібральтар до королівства Еспанії в 1502 р., і завдяки Еспанії виріс він на морську фортецю. В 1704 р. почалась окупація Гібральтару англійцями. Того року без проголошення війни британська й голляндська фльоти по триденній облозі зайняли Гібральтар і піднесли над ним прапор британської королеви Анни. Гібральтар мав охороняти одну з найважливіших британських морських магістраль.

Еспанці не легко віддали частину цієї своєї території, яка завдяки географічному положенню має винятково оборонне значення. Вони постійно намагались відібрати Гібральтар від англійців. Відома облога цього півострова еспанськими військами в 1726 році. Під час американської війни за незалежність Гібральтар облягало еспанське військо впродовж чотирьох років (1779-1783), але англійці затримали його для себе. Після 1783 р. становище Гібральтару унормувалось, хоч ще в 1801 р. говорилось про французько-еспанські затії відбити його в англійців. Правда, становище Гібральтару ніколи не було вияснене, і воно донині неясне. В Утрехтському договорі з 1713 р. говорилось про тимчасову окупацію, але й пізніше право Британії на Гібральтар випливало лише на основі довгої окупації.

На ділі Гібральтар — це не лише давня частина Еспанії, але й еспанський край. Більшість його населення еспанці, хоч англійці за час свого панування притягнули до Гібральтару багато жидівських і мохаммеданських колоністів, проти чого заперечував договір в Утрехті. Тепер Британія не надто заінтересована в окупації Гібральтару, бо ні його фортифікації, ні стратегічне положення не мають ніякого значення для модерної війни. Не приносить Гібральтар також ніякого прибутку Британії, навпаки вона мусить витрачатись на утримання там військової залоги. Але тепер вже інше політичне становище Гібральтару. Громадяни цієї колонії, хоч у більшості еспанці, виробили собі впродовж років власні форми демократичного управління і не бажають втратити своїх прав взаміну за еспанське громадянство. Колись дуже прихильні до Еспанії гібральтарці у змішанні з англійцями й іншими колоністами витворили ніби окремий нарід, який побіч англійської плекає еспанську мову, гордиться еспанською історією, але не відчуває кровних зв'язків з материком. У той час, як усі інші колонії колись могутньої Британії змагають до незалежности, гібральтарці не заінтересовані в незалежності і почувають себе в більшій безпеці під опікою Британії.

В такій ситуації Британія, хоч і бажала б виректися панування над Гібральтаром, не може цього зробити саме з уваги на населення. Тож і в розмовах, які ведуться між Мадридом і Лондоном про майбутнє Гібральтару, шукають якогось компромісу. Оправдані історичною справедливістю вимоги Еспанії повернути їй давню її територію не можуть бути виконані саме з уваги на права і домагання самих мешканців Гібральтару. Сподіваються, що в Гібральтарі відкриють еспанський консулят, який, побіч англійської колоніяльної влади, захищатиме на тому півострові інтереси еспанців.

Для нас, українців, відрадне явище, що історична справедливість промовляє по довгих десятиріччях і сторіччях. Не зважаючи на понад двісті п'ятдесят років військової окупації, під час якої цей клаптик еспанської землі перейшов не тільки фортифікацію, але і за'язану з фортифікацією насильну перетасовку, Гібральтар не втратив свого національного обличчя, і історія записує за ним право бути еспанським.

Т. Прокопів

# ЩЕ ТРОХИ ПРО СОЦІЯЛІЗМ

Моя стаття про фабіянський соціялізм, що появилася 3-го травня ц р. в „Свободі", була причиною появи 9-го червня в „Свободі" другої статті на ту ж саму тему. Її автор, стверджуючи правильність першої частини моєї статті, заперечив деякі мої твердження в другій її частині.

Важливість питань, дискутованих моїм опонентом, його плутана логіка й невірні твердження примушують мене дати деякі роз'яснення без огляду на те, як далеко сягає ерудиція мого опонентя, але насправді так не є.
кономічних.

Всяка дискусія, в якій оперується неозначеними термінами, веде до непорозумінь. Щоб уникнути цього, я наведу тут енциклопедичні визначення, що таке соціялізм і що таке комунізм, оскільки мій опонент присвятив свою статтю цим двом категоріям без їх визначення. Автор, мабуть, вважає, що це загальнознані поняття, але насправді так не є.

Отже, що таке соціялізм? Згідно з наукою політичної економії, соціялізм є такий економічний устрій, в якому відсутня приватна власність на засоби виробництва. Суспільство стає безклясовим. Розподіл наслідків виробництва (оплата праці) здійснюється за принципом кількости й якости виробленої продукції. Існують гроші, існує й держава як знаряддя примусу.

Що таке комунізм? Карл Маркс визначив комунізм як устрій теж без приватної власности на засоби виробництва, але в цьому устрої розподіл продукції мав би відбуватися за принципом: працюй по можливості — діставай по потребі! Грошей уже немає. Держави як знаряддя примусу також немає. За Марксом, соціялізм — перша стадія комунізму.

Крім цієї загальної Марксової схеми, ніхто детальнішої теорії не дав. Ленін свого часу писав, що комунізм буде тоді, коли кожна родина зможе мати до обіду курку. Хрущов казав, що комунізм — це хліб з маслом. Брежнев і Косиґін не згадують про комунізм. Їм не до того.

В світі існує тепер десять „комуністичних" країн, але жадна з них не має комуністичного устрою і тільки дві — Росія й червоний Китай — мають справжній соціялістичний устрій, тобто устрій без приватної власности на засоби виробництва. Решта вісім мають тільки частково знаціоналізоване господарство, і все воно провадиться за принципом суто капіталістичним.

* *
*

Джордж Кеннан, американський „ліберал", не так давно в одній із своїх синдикованих статтей намагався переконати читачів, що боротися проти комунізму неможливо й немає сенсу, бо невідомо, проти якого комунізму треба боротися: проти російського, тітовського, китайського чи ще якогось іншого? Є, мовляв, багато різних комунізмів.

Але різних комунізмів немає: комунізм є лише один. Можна плянувати різні шляхи, як досягти його.

Існує чимало соціялістичних партій. Може існують також різні соціялізми? Немає різних соціялізмів. Соціялізм лише один: устрій без приватної власности на засоби виробництва. Може бути багато різних соціялістичних програм, які передбачають різний ступінь націоналізації народного господарства й різні способи здійснення її.

Часом країни, в яких запроваджено восьмигодинний робітний день, соціяльне забезпечення, безплатне медичне обслуговування та інші блага, називаються соціялістичними. Всі ці блага може мати кожна капіталістична держава. Так, наприклад, у З'єднаних Державах почали запроваджувати сорокагодинний робітний тиждень з 1933 року, а в „передовій" соціялістичній країні, Росії, ще й досі сорокавосьмигодинний тиждень.

* *
*

Немає гіршої образи для соціялістів, як порівняння їх з комуністами. Мій опонент пише: „Тому треба вважати за безпідставне і несправедливе твердження автора статті, що „фабіянці, хоч і мають відразу до агресивної природи комунізму, ніколи не атакують концепту безбожного, безклясового, соціялістичного світу тому, що їх мета та ж сама". Цим автор статті поставив знак рівняння між соціялістами й комуністами. Отже, виходило б, що теперішні соціялістичні уряди в Швеції, Данії, Великобританії чи в інших країнах, де соціялісти є в коаліції з іншими партіями, — це все люди, у яких „мета та ж сама, що і в комуністів."...

Так. Повторюю: мета в усіх соціялістів і в усіх комуністів та ж сама тому, що те, чим в теорії комунізм відрізняється від соціялізму (працюй по можливості — діставай по потребі), є утопією, нездійсненною мрією. Найбільше, на що спромоглися російські комуністи при старанній і відданій допомозі капіталістичної Америки — це на соціялізм. Без допомоги Америки російський і китайський соціялізм вже не існував би. То яка ж тоді різниця між соціялізмом і комунізмом? Соціялістами й комуністами? Можливо, тільки в способі досягнення тієї ж самої мети — соціялізму.

* *
*

Але мій опонент заперечує, що у соціялістів „мета та та ж сама, що і в комунітів. Він знову пише: „Всі ці соціялістичні партії та соціялістичні міністри стоять на тих самих позиціях, що й фабіянці: демократичним шляхом здійснені реформи".

За теорією, соціялізм приходить після капіталізму. Оскільки соціялізм є устрій без приватної власности на засоби виробництва, то ця приватна власність мусить бути знаціоналізована. Як цю націоналізацію можна здійснити? Або способом Леніна - Сталіна, або шляхом викупу. Відомо, що в нормальній державі вартість

(Закінчення на стор. 3-ій)

Іван Р. Костюк

# „НА ТВОЇХ РУЇНАХ, СТАНИСЛАВОВЕ!"

## II.

(Нотатки про судовий процес у Мюнстері, Німеччина)

Слідчі доходження проти підсудних розпочалися ще в 1959 році. Приткою до слідства була книжка, що появилася в Ізраїлі п.н. „На твоїх руїнах, Станиславове!", і формальні жидівські оскарження. Слідством займалася державна прокуратура в Дортмунді, на внесення німецької централі Поборювання націонал - соціялістичних злочинів. Наказ арештувати Ганса Крюґера та деяких інших осіб видав окружний суд у Курсфельді в 1962 році. Відтоді вісім підсудних перебуває в слідчій тюрмі. У випадку засудження їх на позбавлення волі, цей час буде їм зачислений.

Кого ж судять у Мюнстері?

Головний обвинувачений — Ганс Крюґер. Народився він 1910 року в Познані (Позен), що в той час належав до кайзерівської Німеччини. Як єдиний син своїх батьків, він скінчив у тому місті п'ять клас народної школи. Його батько був „приватний торговельний учитель". За протипольську діяльність був ув'язнений поляками і щойно на домагання Шведського Червоного Хреста звільнений з тюрми і в 1925 році вигнаний з Польщі разом зі сином і дружиною. Прибувши до Німеччини, Крюґери поселились в Рутенвальде, в Бранденбурґії, де Ганс закінчив рільничу школу і став на працю як „ґут-інспектор" (економ) у двох сільськогосподарських маєтках.

Старий Крюґер пробував щастя як власник ресторану, згодом колоніяльно - товарової крамниці і врешті як власник курячої фарми. Але його „ґешефти" наслідком інфляції, що її переживала повоєнна Німеччина, прогоріли. Тим часом Ганселе почав нову кар'єру як поліцист. У 1929 році він перейшов з військової частини „Штальгельм" до СА (Шуц Абтайлюнген) і 1930 року став членом НСДАП (Націонал - Соціялістіше Дойче Арбайтер Партай). В 1931 році мав уже рангу „трупенфюрера," а через п'ять місяців того самого року — „штурмфюрера". В 1932 році дослужився ранги „штурмбанфюрера", виконуючи одночасно поліційну службу як командант „СА - Шуцгафтляґерс", значить кацету, в Ораніє́нбурґу біля Берліну.

В 1933 році, після приходу до влади Гітлера, Ганс Крюґер виринає як керівник „Арбайтсамту" в Люкенвальде, що йому, одначе, не дуже подобалося, і він переходить на службу до „Зіхергайтс Поліцай" — таємної поліції. В 1938 році виступає з Євангелицької Церкви, щоб цілковито присвятитися поліційній службі в СС („Шуц Штаффельн"). Після закінчення спеціяльного вишколу майбутніх екстермінаторів жидів та слов'ян, 20 квітня 1941 р. його іменують „криміналькомісаром" і наприкінці липня того ж року він появляється на терені Станиславівщини, як шеф „Зіхергайтсполіцай" — „Гренцполіцайкомісаріяту" в Станиславові. (Така була офіційна назва ґестапівського прикордонного пункту). Тут розгортає він свою „діяльність".

Під кінець серпня 1942 р. Крюґера викликають до Берліну, де закидають йому зраду військової таємниці та корупцію і засуджують на рік тюрми. В акті обвинувачення сказано, що Крюґер зрадив одній польській графині таємні пляни винищення польських жидів та польської інтеліґенції і привласнив майно помордованих ним жидів і поляків. А ми додаємо: це й українців, про яких в акті обвинувачення не згадується ані словом!

Після відбуття кари, деґрадованого Крюґера висилають на Західній фронт, де він буцімто, як добрий „зольдат", заслужив військові відзначення „ЕК-1" і ЕК-2" (залізний хрест першої та другої кляси за бойові заслуги) і „Кріґсфердінст Кройц" 1-ої і 2-ої класи. Раніше, в Станиславові, він одержав мадярський „Лицарський Хрест" і „Ост Медайле", яку німці давали своїм воякам, що служили на Східньому фронті, та різні поліційні відзначення.

Перед закінченням війни Крюґер попадає англійцям в полон, звідкіль його в 1948 р. звільняють, і він поселюється в Люденґавзені. Від 1948-го аж до дня його арештування в 1962 р. Крюґер працював як керівник будівельної фірми, торговельний представник і купець. Одночасно займався він „політикою", переходячи з одної партії до другої — завжди на керівних становищах. Був тричі одружений і має четверо дітей: дочку з першого подружжя, двох синів з другого і сина із третього. Останнє подружжя тривало від 1956 по 1961 рік і закінчилося розводом.

Власні зізнання цього ката подамо пізніше, а тепер приглянемося ще його кумпанам.

У той час, як про Г. Крюґера в акті обвинувачення на основі зібраних документів, в тому числі й картотеки СА і СС, говориться як про „фанатичного подвижника націонал - соціялістичної ідеології", про 65-літнього пенсіонера Гайнріха Шотта з Гофу, за його власними словами, можна сказати, що „він волів би бачити при владі в 1933 році кайзера, як Гітлера"...

Цей злочинець, батько семерих дітей, став членом НСДАП у 1938 році і вступив до „Ваффен СС" у 1939 році, щоб „мати шанси на краще життя"... Разом з Крюґером у липні 1941 року він з'являється в Станиславові і як „референт у справах нищення жидів" за сумлінне виконування наказів та за участь у вимордуванні 60.000 жидів дістав назву „короля жидів". Уже протягом двох тижнів своєї служби „вождеві і батьківщині" він успів замордувати зі своїми колеґами із „прикордонної поліції" 600 осіб жидівської та польської національности.

Після закінчення воєнних дій, у 1947 році, на домагання польського уряду, американці Шотта арештують і видають до Варшави, де його засуджують за приналежність до СС і СД на три роки тюрми. За „діяльність у Станиславові", із-за відсутности доказового матеріялу, його не судили.

Відбувши кару в Польщі, Шотт у 1951 році повертається до Західньої Німеччини і до часу арештування в 1962 р. живе на призначеній йому державній ренті як „шпет гаймкерер" та „зоненфліхтлінґ", тобто як особа, що із опізненням повернулась додому та як виселенець з німецьких територій, окупованих Польщею.

Під час переслухання Гайнріх Шотт, подібно як і Крюґер, поводиться самопевно, раз-у-раз вибухає сміхом і радо позує фоторепортерам. На питання суддів відповідає, що він ні в чому не винен і тільки як „зольдат" виконував накази своїх зверхників. Єдиний раз він виявив свою „твердість", коли „як християнин і з огляду на своїх дітей, не виконав наказу" виступити з Євангелицької Церкви.

Шоттові, як і Крюґерові, закидають фізичне знищення 80,000 осіб.

Колишній СС-обершарфюрер і член „Шуцполіцай" 58-літній Ернст Вархмін з Фіцену, якому акт обвинувачення закидає замордування 6 713 жидів і співучасть у знищенні 80,000 інших осіб, про себе розказує, що він — великий приятель тварин. Про „жидівське питання" він довідався „щойно в Станиславові", куди його відряджено в липні 1941 року. Знаючи про те, що жиди — вороги німецького народу, бо „навіть в радіо про це говорили", Вархмін охоче виконував накази своїх зверхників. Він, член НСДАП з 1939 року, двічі жонатий, „не переймався надто політикою", а робив тільки те, що йому, як „доброму зольдатові", наказувано.

51-літній Йозеф Давз з Ганав, „щасливий батько" двох малих дітей, перебуваючи в Станиславові, як „СС-роттенфюрер", разом з Крюґером та іншими причинився до вимордування 80,000 жидів брав безпосередню участь в екзекуції 17,000 осіб і власноручно замордував одного жида. Під час одної екзекуції він буцімто дістав нервовий розлад і відмовився виконати наказ, за що його у Львові в 1942 році засуджено на шість місяців тюрми і відряджено на Східній фронт.

(Далі буде)

## ШТУРМ БОЛОТА

Дивне почуття: думаєш про землю, а бачиш маленькі болотця, осоку, ріденький вільшаник, — пише кореспондент Б. Домбровський у „Молоді України" з 15 липня.

Це над річкою Золота Липа на Львівщині. Довкола містечка Глиняни близько 20 тисяч гектарів „болотного фонду". Куди не кинься — Болотвин. Заболотні — села з „мокрими" назвами.

Тепер, пише кореспондент, тут іде штурм. Мобілізують хлопців і дівчат зі Львова на штурм болота.

*ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ*

## ЩЕ ПРО „ЧУЖИНЦІВ"

Часто буває так, що людина пише про одне, а думає про щось інше. Це і є людською слабістю. Люди часто діють проти свого переконання, вмовляють в себе, а не вважають себе тим, чим вони є.

У листі до „Свободи" з 30-го липня ц. р. я згадував про деякі вияви нетакту наших людей у церкві й на бенкетах, на які запрошується чужинецьких представників. Мова йшла про Тиждень Поневолених Націй, що його рік-річно відзначають в ЗДА чужинці.

Мій земляк Омелян Макогін у своїм листі до редакції „Свобода" з 9-го ц. м., покликаючись на цитати із мого листа і виступаючи як повноправний американець, громадянин ЗДА (цього права ніхто йому не заперечує) радить мені не робити сеґреґації, називаючи себе й наших співгромадян чужинцями.

Здається, що п. Макогін, читаючи мого листа, не зрозумів, що писав я таки про чужинців, а не про американців, отже про азербайджанців, альбанців, туркестанців, словенців, румунів, мадярів та ін. Чи вистачає кількадесятьох років, питає п. Макогін, щоб стати американцем? На це питання можуть йому найкраще відповісти соціологи й антропологи.

Щоб не було на сторінках „Свободи" мовних чи термінологічних колізій, на це постійно звертає пильну увагу мовний редактор „Свободи".

Роман С. Голіят
Ню Йорк

## „ЗАПОРОЖЦІ" В ГАНТЕРІ

Покійний парох св. Юра у Львові, о. крил. Л. Куницький, часто звертався до своїх парохіян із закликом займати передні лавки, не стояти біля порога чи за порогом, коли в церкві є ще забагато місця. Цю дивну звичку стояти біля порога вважав він залишком панщизняних часів, коли нашому братові вільно було стояти в панському покої тільки біля порога або й за порогом, і тих, що в церкві любили стояти біля порога чи за порогом (щоб скоріше вийти!) — називав жартом „запорожцями".

Щось подібне діється улітку і в Гантері, де сотні літників приходять на Богослуження, але... не можуть дістатися до церкви, бо „запорожці" блокують усі троє дверей, хоч ще є багато вільного місця в церкві. А стояти на палючому сонці цілу відправу не належить до приємностей.

В чужих церквах завжди є т. зв. „ординери", які керують порядком і просять вірних займати передні місця, залишаючи задні місця тим, що прийдуть пізніше. Такі впорядники повинні бути в усіх наших церквах, щоб люди не мусіли стояти за порогом, коли є ще багато місця всередині церкви.

Тактовний упорядник придався б у кожній нашій церкві, навіть у Гантері!

І. Дурбак.
Трой Н. И.

ЛУКА ЛУЦІВ

# ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(53)

Франко знав про заходи В. Озаркевича, бо міг свобідно переписуватись з Ольгою, коли вона майже цілу зиму 1878-1879 перебувала в родині коло Станиславова. Цієї ж зими міг Франко бачитися з Ольгою, коли вона приїздила до Львова. Сестра Михайлина твердить, що вона і вуйко, в якого вони жили тієї зими, та вся вуйкова родина „були того переконання, що сестра не вийде за Озаркевича". Про трагічну розв'язку оповідає пані Михайлина так:

„Одного дня каже до мене сестра, що рішилася і вже сказала Озаркевичеві, що вийде за нього. Не вірила я в перший момент, а як зачала переконуюче говорити, я здивувалась. На моє здивування почала плести мені такі нісенітниці, що я обурилась.

Восени, у вересні, відбувся шлюб, а мені потім хтось оповідав (здається, Олеськів, коли приїхав до нас на вакації), що Франко розхорувався в день шлюбу і дістав вибух крови. Сестра твердить, що то неправда". (ст. 137).

Але що спонукало Ольгу до цього рішення, проти якого вона майже півтора року боролася? Пані Михайлина в своїх споминах признається, що не знає певної причини. Вона пише:

„В який спосіб вони розійшлись, не знаю. Сестра казала, ніби вона прийшла до переконання, що, не будучи підготовленою до якогось самостійного життя, була б для нього тягарем в його ідейній праці. Рішучість наступила по одержанню такого листа: „Моя доля — вітер в полі, не можу я тебе собою в'язати". Той лист і спонукав, що сестра рішилась вступитись йому з дороги. До написання такого листа мусіло привести його якесь знервування, а чи тут завинив батько, чи, може, і сестра, цього вже не знаю". (ст. 137).

Ольга Озаркевич „багато листів від Франка" попалила, головним чином всі ті, які були писані по заміжжі. Раз просила Ольга Франкова, щоб Михайлина Рошкевичівна віддала їй ті всі листи, що їх Франко писав до Ольги, але сестра відмовилася це зробити: „Ви до цих листів не маєте жадного права; коли ваш муж писав до моєї сестри, то за вас ніхто не знав, чи ви живете на світі" (ст. 139).

Михайлина Рошкевич-Іванець пише про причину зірвання („на її погляд") таке: „Наше галицьке жіноцтво, котре в ті часи потрапило перейняти якісь ідеї, переймалось ними доти, доки це не загрожувало їх спокійному проживанню" (ст. 146).

Цей розділ про трагічну любов Франка з Ольгою Рошкевичівною почали ми уривком поезії „Картки любови", в якій поет висловлює надію, що незабаром побачиться зі своєю коханою.

Зближаєсь час, і, радісно тремтячи,
в твої обійми щирі кинусь я,
і скаже мені цілунок гарячий,
що будь-що-будь, а ти повік моя!
(XV, А., 95)

Але ця зустріч не відбулася так, як бажав поет, і тому з-під його пера виходить 10-го травня 1878 р. сонет „Плив гордо яструб в лазуровім морю", в якому поет „лежав в ожиданні і горю" і „ждав на ню, свою єдину зорю".

Нема голубки! Тільки яструб в'ється!
Нема голубки! Дарма серце б'ється!
Вже ніч. — В розпуці знов я геть пішов.

А за ліском на тій ж горі чекала
Вона весь день на мене, виглядала,
Тужила важко й плакала за мнов.
(Там же, 96)

Чим була Ольга Рошкевич для Франка — найкраще видно з його листа до неї, в якому він пише:

„Ох, хвилини щастя такі рідні в кожнім життї, а особливо в моїм! Я всіх їх можу на пальцях почислити. І це, значиться, — чоловік жив, був молодий, любив усім жаром молодої першої любови!.. І це, значиться, — найвище щастя, найвища поезія життя осягнені, — більшого, кращого нічого не надіятись!.. Я не раз мав би охоту проклясти все життя і всю його поезію вкупі з його поганою прозою, — коли б я не знав, що тисячам-тисячам це життя дає тільки саму прозу і сто раз поганішу від моєї, — коли б я не знав, що Ти мене хоть трохи любиш, — хіба не правда? — і що Ти готова ділити зо мною не тільки поезію, але й прозу життя.

... Ах, то була б розкіш! Якби в тій хвилині я міг бачити Твоє лице — усміхнене так, як тоді, коли Ти мене перший раз поцілувала, — або покрите рум'янцем гніву так, як тоді, коли я Тебе перший раз поцілував!" (І. Книш, ст. 19-20).

В іншім листі Франко писав коханій, щоб вона не гризлася, бо він лишиться їй вірним: „Ніяка жінка не зможе витиснути Тебе з мого серця! Я надіюся, що швидше чи пізніше ми злучимося, що будемо жити хочби з дня на день, але раз-у-раз працюючи, борючись і тим самим все більше люблячись". (ст. 21).

20-го вересня 1878 р. Франко писав Ользі, що якби вони одружились і вона почала б „в'язати його переконання та здержувала б його від зроблення того, що йому велить робити совість, то він перестав би її любити, покинув би її, не питаючи на жадні огляди". Тому, писав Франко, потрібно тепер „пояснити обопільно свої переконання бодай у найзагальніших рисах, і то у всіх головних питаннях". (ст. 22).

# ЩЕ ПРО Д-РА В. ГАЛИЧА ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАШУ МОЛОДЬ

В числі 137 „Свободи" є невеличка статтейка про „70-річчя д-ра В. Галича". Вона хвалить його як америк. учителя й професора. Вона написана на основі статті в американській газеті. Я собі позволю згадати дещо і про його заслуги для української молоді та укр. справи, згадаю, який вплив мав д-р Галич на мене.

Сьогоднішній новій українській еміграції не легко зрозуміти Америку 1920 - 30 років. Коли в 1929 р. прийшов великий крах — люди стали без праці, соціяльного обезпечення не було, допомоги не було — то власники домів викидали родини як сміття на вулицю, люди ставали в черги, щоб їсти з добродійних кухонь. То був страшний час; людина не знала, де буде їсти і де спати, і в що зодягнеться.

Я саме в той час прибув до Америки 20-літнім молодцем. Одним з моїх „джабів" був плян учити в українській діточій школі в Ню Йорку, але мій „товариш" зазначив, що „без ніяких молитов в клясі, без жадних історій про Україну". Я посади не прийняв. Чув я що є подібна школа у Філядельфії. Удався я туди, але в ній вже вчив Теодор Свистун. Повернувся я до Ню Йорку і вистоював з іншими молодцями під крамницею п. Мирона Сурмача, при авеню „А" Там він тоді містився. До мене приступив молодий чоловік і запитав:

— А чи ви хотіли б іти до американської школи? ... Я не знаю англійської мови ...

— Не журіться, вони там навчать ...

— Я вам забув сказати, що не маю ані грошей, ані убрання.

— Цим не журіться, сказав мені незнайомий пан.

І він витягнув з кишені адресу школи і того пана, до котрого я мав написати листа ... по англійськи.

Розпрощавшись з тим незнайомим добродієм, я пішов до тов. Годівського. Ми написали листа, і за кілька днів прийшла друкована відповідь: — Прибувайте до Дубюк, Айова Університету, не пізніше як перше вересня ...

Я старався в когось позичити грошей, що було не можливим в ті часи ... Час сходив. Я витягнув з банку останні $14.13. Дістав мапу. Я поза Ню Джерзі ніде не був, то не знав нічого без мапи; з Лонгином Годівським ми зробили плян, і я трохи пішки а трохи автами милосердних фармерів добився до Дубюк. Дійшов я на гору, де були головні будинки університету. Дивлюсь — студенти мають гарні вбрання, нові капелюхи, черевики (— мої були без підошов). І я тоді оставив собі одного доляра, а сім вложив на щадниче конто пошти. Хоч як стидно мені було прийти до університетського уряду, але, підвечір таки зайшов і мене стрінув головний реґістратор проф. Ціммерманн але для кращого порозуміння між нами, він покликав старого чеського професора, д-ра Барту щоби був нашим перекладачем. Д-р Барта вив'язався зі свого завдання бездоганно. Я тоді почув вперше чеську мову; мені призначили кімнату 229. Грошей я не мав на оплату, ні на книжки. Я рішив полагодити цю справу дещо пізніше. Я хотів чимскорше скомунікуватись з д-ром В. Галичем в цій справі, а він був у Супіріор, Висконсин.

Я не був вже на бруку, я спав в ліжку, ходив до їдальні, де після того я ще мив начиння. За це я одержував $13.40 в місяць і цю невеличку суму відтягувано щомісяця від мого рахунку. за все це я щиро і мощно дякую дорогому професорові Галичеві! Д-р Галич порадив мені жити добре з місцевим сторожом, котрого називали „Док Вольф". Він був старої дати німцем і не міг переживати зневаги своєї нації по програі в 1918 році. Я говорив з ним по німецьки і він мені давав всіляку працю, нераз днями і ночами, зацо за кожну годину він виплачував мені по 40 центів. Мій рахунок „меншав" — але на центи, на доляри, а щосеместра приходили мені додаткові сотні долярів в додатку до попередніх рахунків. Тоді знов д-р Галич став мені в пригоді. Він прислав мені ним написані по-англійськи промови про Україну. Д-р І. Берґер, віденьчук, їздив по „місіях" вечорами, я промовляв, як міг, про наш край, а милосердні бабуні давали мені подарунки в грошах; і це помагало! Я виголосив в Айові не менше 350 промов про Україну — по усіх околицях за 4 роки. Про це або були, або і не було згадок в пресі.

Д-р Крахер, професор німецької мови, подарував мені гроші на книжки і вбрання, а д-р Берґер подарував плащ. Потім якесь панство Раде подарували гроші на книжки. Одна пані пропонувала мені всю освіту на її кошт, але з умовою, що я зміню прізвище, національність і погляди і буду її „студентом". Вона була з Дубюк. Я, очевидно, не прийняв її пропозиції, але, знаю, що деякі наші студенти, і то й такі, що родились в краю, повинародовлювалися. Якийсь Кукурудза став Сооколом. Можна б багато про це писати, але, уважаю, ща сам проф. Галич найвірніше міг би це зробити, бо він знає, хто коли і як покінчив школу у Дубюк.

Проф. Галич написав „The Ukrainians in the United States, University of Iove, 1937 року. Проф. Галич написав багато розвідок про українсько - англійські літературні відносини, і на інші теми. Треба лише переглянути „Свободу" з попередніх літ.

Я ще раз дякую, дорогому своєму добродієві, д-рові В. Галичеві за все. Я певний, що є й інші, котрі повинні подякувати дорогому ювілятові!

В лютім і березні, б. р. коли я лежав хворий на серце в Ашленді, Висконсин, мене відвідав проф. Галич. Я його не бачив ще як у Ню Йорку, але я його пізнав!

Сьогодні я знову приневолений недугою серця лежати вже 5-ий місяць у лічниці, і якби не те, якби не факт, що я можу вже попрощатись з цим світом, я був би цієї статті не писав!

**Ф. Луців**



# Шикаґо, Ілліной

## КОНЦЕРТ УЧНІВ МУЗИЧНОЇ СТУДІЇ ПРОФ. І. БІЛОГРУДА

„Хто не має музики в душі, кого не зворушує гармонія мелодійних звуків, той здібний до зради, хитрощів і руїни, і такій людині не можна довіряти". Цей Шекспірів афоризм, взятий з його твору „Венеційський купець", так само правдивий і в його оберненій, стверджувальній формі. Любов до музики ушляхетнює людину, особливо ж ту, що виявляє активно цю свою любов. Помічається відрадне явище, що українська молодь щораз більше цікавиться поважною музикою, організує хори, оркестри та вчиться гри на фортепіяні, і це подає надію, що вона не завдасть сорому українській спільноті. Якщо вона буде винятком і прикладом у часах, коли моральне наставлення молоді майже всіх цивілізованих народів стає одною з найтрагічніших проблем, то це буде один з поважних українських вкладів у вселюдську культурну скарбницю.

Зацікавлену музикою молодь з успіхом навчає наш видатний пяніст, композитор і педагог проф. Ігор Білогруд, що вже п'ятнадцять років веде свою студію гри на фортепіяні в Шикаго і Бервин. Це вже в нього ввійшло в традицію влаштовувати по закінченні кожного шкільного року прилюдний іспит — концерт своїх учнів. Цьогорічний концерт його студії відбувся 18 червня в музичній залі Будинку Мистецтв під ч. 410 Мишиган Евеню. Участь в концерті взяли 38 учнів студії, а саме: Павло Петренко, Шарон Дейнека, Гарві Велк, Христина Панчук, Христина Харкевич, Марія Анна Лепкалюк, Ляриса Оленич, Іван Лепкалюк, Ірина Голод, Ляриса Яхторович, Стефанія Крал, Анна Луців, Олександер Куріца, Христина Янчишин, Марта Петрина, Андрій Кассараба, Ліза Петренко, Петро Любезний, Мирон Позняк, Юрій Куріца, Лавра Білогруд, Яків Петренко, Уляна Наваринська, Ірина Савка, Мар'яна Оленич, Ліда Ткачук, Богдан Янчишин, Роксоляна Хамів, Марія Дурбак, Арета Хребтовська, Рута Панчук, Ліля Сокульська, Ляриса Лапичак, Наталія Колішинська, Марта Гарасовська, Марія Брикайло, Євгенія Петренко і Людмила Петренко.

Різноманітну і цікаву програму виповнили твори оцих композиторів: Бах, Барток, Шуберт, Бізе, Бетговен, Ґріґ, Чайковський, Куперен, Шуман, Ревуцький, Косенко, Шопен, Рахманінов, Оффенбах, Дебюсі, Довженко, а також і власні твори проф. Ігоря Білогруда.

Виконавці програми молоді учні у віці від 7 до 17 років, дали гарний образ зростання талантів, починаючи від менше заавансованих учнів, що виступали у першій частині концерту, до більше заавансованих в другій його частині. Тим хто бував на іспитах - концертах попередніх років, цей концерт дав можливість побачити поступ кожного учня зокрема. Навіть ті, що мають менші природні здібності, завдяки вмілому підходові проф. Білогруда, пішли в своєму музичному розвитку значно наперед. Назагал треба сказати, що всі учні, відповідно до ступеня свого вишколу, грали добре. Більше заавансовані в музиці студенти виказували добре розвинену техніку та експресію виконання.

Крім сольової гри на фортепіяні, учні студії привчаються грати теж і в ансамблі, дуетом на двох фортепіянах, або „на чотири руки" на двох фортепіянах. Ця дуже добра метода, яку застосовує проф. Білогруд, розвиває скоординованість ритму та експресії, приготовляючи молодих піяністів до майбутньої концертової гри, або акомпаніяменту солістам. Тут треба ще підкреслити одну важливу прикмету методи навчання проф. Білогруда, що на прилюдних виступах його учні грають напам'ять, без нот.

Із п'ятьох творів на два фортепіяна, слід згадати „Скерцо" авторства проф. Ігоря Білогруда, що на цьому концерті вперше виконували Лавра Білогруд і Мирон Позняк. В основну тему цього твору вплетена українська народня пісня, і хоч він технічно не легкий, проте був виконаний дуже добре.

Після закінчення програми концерту проф. Білогруд роздав нагороди у формі відзнак тим учням, що впродовж шкільного року найбільше наполегливо працювали. З молодших учнів першої частини програми нагороду одержав Андрій Кассараба. З більше заавансованих учнів в другій частині програми, спеціяльну нагороду з відзначенням отримала Рута Панчук, а також нагороди одержали Ляриса Лапичак, Ліля Сокульська і Марта Гарасовська.

Всіх виконавців, а зокрема тих, що одержали нагороди, присутні наділяли щедрими оплесками, виявляючи їм признання за добру гру, а їхньому педагогові проф. І. Білогрудові захоплення його талановитою композицією та педагогічною працею.

Назагал цьогорічний концерт учнів студії проф. І. Білогруда був успішний і корисний. Він змінив наставу молоді, що вчиться музики, далі наполегливо розвивати свої музичні знання, уміння або й таланти. Крім того він був ще одним поважним кроком у напрямі популяризації фортепіянової музики серед присутніх на виступі батьків, тих, що вже посилають своїх дітей на науку фортепіянової музики, і тих, що їх діти ще не починали її вчитися. Чимало цих других, ділячись тепер своїми гарними враженнями з іспиту - концерту, висловлювали свій намір вже в наступному шкільному році записати своїх дітей до Музичної Студії проф. Ігоря Білогруда.

**О. Л.**

# Збірник „Андрій Мельник" вийшов у Вінніпеґу

Вінніпеґ. — Накладом Видавництва „Новий шлях" вийшов тут друком збірник статтей і матеріялів у першу річницю смерти Голови Проводу Українських Націоналістів полковника Андрія Мельника. Назва збірника „Андрій Мельник". На зміст книжки складаються крім вступної статті Крайової Екзекутиви УНО — коротка біографія Покійного, стаття наслідника полк. Мельника на становищі Голови Проводу Українських Націоналістів, Олега Ждановича „Будемо вірні його заповітам", низка спогадів товаришів зброї і сучасників Покійного, оцінка Покійного як людини, воїна, соборника і провідника у статтях Ю. Вассияна, ген. М. Капустянського, О. Бойдуника, З. Книша, Романа Рахманного і О. Бойкова, газетні статті з приводу смерти Полковника, вийнятки листів і промов та інтерв'ю, промова О. Ждановича на похороні ітп. Книжка має 160 сторінок, видана на доброму ілюстраційному папері і багато ілюстрована світлинами з життя і похоронів сл. п. полк. А. Мельника.

# ЩЕ ТРОХИ ПРО СОЦІЯЛІЗМ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

грошей дорівнює вартості всього майна в цій державі. Отже, держава не може сама себе купити. Поступовий же викуп тривав би сотні років з невідомими наслідками. Сучасна Британія, лише частково почавши свій соціялістичний експеримент, опинилася в глибокій економічній кризі. Британський „соціялізм" живиться коштом більйонів долярів капіталістичної Америки. Інші „соціялістичні" держави теж живляться коштом американських більйонів. Так, наприклад, Індія дістала вже понад 6 більйонів, Югославія понад 3 більйони, Норвегія — 1.5 більйона, Польща 1.0 більйон, Швеція — 200 мільйонів долярів, Данія більйон долярів.

***

„Демократичним шляхом здійснені реформи" ніколи до соціялізму не приведуть, бо соціялізм — це націоналізація, вивласнення майна від приватних власників. Британія збирається давати промисловцям якісь дуже сумнівної вартости бонди. Отже, всяка націоналізація — це насильство, і яка різниця, чи це насильство демократичне чи недемократичне?

***

Мій опонент твердить, що „миротворчу політику супроти Німеччини вів консервативний уряд Невілла Чемберлена та ліберальний уряд Франції на чолі з Даладьє". Хто хоч трохи ознайомлений з історією Европи між двома світовими війнами, той знає, що і Чемберлен і Даладьє були лише „козлами відпущення". Вони тільки завершили те, що зробили їх попередники протягом майже двох десятиліть.

Кабінет соціяліста Блюма й інші кабінети у Франції та кабінети соціяліста Рамзея Макдональда в Англії є відповідальними перед історією за той злочин, що його довершили у Мюнхені старий „пілігрим з парасолею" та Даладьє. Головною засадою Британської Партії Праці було — роззброєння. Цієї політики вони невідступно додержувалися аж до 1939 року. Так, у 1924 році Рамзей Макдональд і Артур Гендерсон були ініціяторами й авторами так званого Женевського Протоколу, який був прийнятий 2 жовтня 1924 року. Цей протокол базувався на загальному роззброєнні.

Навіть, коли Гітлер прийшов до влади 30 січня 1933 р. з його одвертою войовничою політикою, ідея загального роззброєння все ще була основною політикою Партії Праці. Так, сам Макдональд поїхав до Женеви в березні 1933 року й поспішно виготовив плян роззброєння, назвавши його своїм іменем.

Конференцію в справі роззброєння при Лізі Націй очолював Артур Гендерсон, колишній міністер закордонних справ в уряді Партії Праці. Цей апостол роззброєння не покидав своєї ідеї навіть тоді, коли Гітлер відкликав своїх представників у цій конференції, і вона перестала існувати. Гендерсон тоді цілу зиму 1933-1934 років їздив по столицях Европи, шукаючи прихильників роззброєння.

В 1935 році, коли консервативний уряд видав Білу Книгу про те, що Британія мусить негайно озброюватися з огляду на поквапливе загальне озброєння Німеччини, Еттлі гостро виступив проти цього заходу консервативного уряду. Таким чином „миротворча" політика британських соціялістів привела до того, що Британія і вся Европа не були озброєні, щоб зупинити агресію Гітлера й не допустити до другої світової війни.

Отже, повторюю: англійські соціялісти поволі руйнують свою державу, їх пропаґандисти в ЗДА намагаються деморалізувати американців, а їх „миротворці" закордоном поволі ведуть до третьої світової війни.

***

Мій опонент не знає, „який логічний зв'язок між безбожництвом і безклясовим суспільством". Пояснюю: безклясове суспільство — це соціялізм; соціялізм — це націоналізація; націоналізація — це якщо не стовідсотковий грабунок, то частковий грабунок. Релігія ж вчить: не кради, не вбивай! Зрозуміло, соціялізм рано чи пізно пропаґуватиме атеїзм. Приклади віруючих соціялістів нічого не доводять. Йдеться про соціялізм взагалі.

***

Дивує хвальковитість деяких наших старших емігрантів. Ось, мовляв, „хитра пропаґанда Москви не одного політика обдурила". Обдурила вона Бернарда Шова, Сідні та Беатрісу Вебб, Едварда Ерріо, Михайла Грушевського та інших, а мене — ві! Смію запевнити мого опонента, що жадна з перелічених вище осіб не ла дурніша за будь-кого з наших емігрантів.

І Шов, і Вебб були дуже добре поінформовані, яким способом російський соціялізм був здійснений, як також добре знали про наслідки цього соціялізму. Але що їм було до того! Головне — програма їх соціялізму була здійснена тут: нема приватної власности на знаряддя виробництва, немає кляс!

Едвард Ерріо дуже добре знав, що робилося тоді на Україні та в інших областях СССР, але політичні обставини того часу примушували його заявляти, що він не бачив голоду.

Михайло Грушевський не потребував жадної „комуністичної принади". Він добре знав, що його чекає „там". Єдиною принадою для нього були історичні архіви, без яких він не міг закінчити своєї „Історії України-Руси". Там він закінчив IX і X томи цієї історії. Без Грушевського Україна була б нацією без історії.

# Клівленд, Огайо

## ПОПИС ФОРТЕПІЯНОВОЇ СТУДІЇ СОФІЇ ЯРЕМКЕВИЧ

Цьогорічний попис Фортепіянової Студії Софії Яремкевич у Клівленді відбувся 11 червня в залі Музичного Осідку при Магнолія Драйв і пройшов з успіхом. Два прекрасні фортепіяна, на яких грали учні, багато допомогли їм в мистецькому виконанні творів.

Попис почався дуетом на двох фортепіянах „Взяв би я бандуру" в укладі Юранії Кларк. Грали два наймолодші учні студії Мирон і Роман Клоси, як дебютанти. Мимо ледве кількамісячної науки в студії обидва юні виконавці сумлінно виконали своє завання.

З сольовими точками виступали молоді учні студії Мирон Клос („Вже по школі" Екстейна і „На санчатах" Томпсона), Анна Матеуччі (серістта з „Золота Райну" Вагнера), Роман Клос („Танок дервіша" Екстейна і „Голляндський танок" Томпсона), Кеті Клайз („Пані" Ребе), Зорянна Смаль-Стоцька („Китайська серенада" Шавма і „Тарантеля з містечка Віко" Екстейна), Цинтія Вршанська („Фірст Пром" Екстейна і „Орієнтальний танок„ Клейнмона).

Після них слідували більш підготовлені учні: Розмарі Крива („Арабський караван"Гейнея), Поль Жордан і Зореслава Дмитрак („Болеро" Мошковського на двох фортепіянах), Зенон Кріслатий („Вальс" Діграна). Данилко Кривий („Етюд" Бургміллера), Ксеня Дмитрак (композицію Лисенка і тарантеля).

Поступово попис перетворювався у справжній концерт, що його започаткував Роман Монастирський („Масстат глибин" Гаммера). Ксеня і Зореслава Дмитрак виконали на двох фортепіянах „Фантазію моря" Шера. Потім грали Патриція Медвік („Ліс шумить" Бравиґаріята), Ігор Ковалисько (Престо з сонати Гаслера), Зореслава Дмитрак соната Ґріґа), Вілліям Шрей (Етюд мінор Шопена), Поль Жордан і Зореслава Дмитрак (Етюд Лева на двох фортепіянах).

Протиставлення сонати Гасслера (престо, що виконував І. Ковалисько) сонаті Ґріґа у виконанні З. Дмитрак було дуже цікаве. Соната Гасслера, створена в 1760 році, є ще дуже формальна, бо вийшла в світ ще до того, як Гайдн впровадив ліризм до сонатнової форми, вона витримана в модуляціях і суворо чітка, але вимагає розвиненої техніки. Складний етюд Шопена відіграв В. Шрей з повним зрозумінням характеристичних рис цього композитора.

Завдяки добрій організації і зразковому проведенню програми попис, що складався з 19 точок, тривав лише одну з чвертю годину. Конферансьє вміло провадив проф. Юрій Яремкевич.

Заля Музичного Осідку була виповнена вщерть. Публіка раділа успіхом студії, а також і тому, що шість її колишніх учнів дістали стипендії для дальших музичних студій у високих школах. Попис показав великий вклад праці керівниці студії Софії Яремкевич та помітні поступи її поодиноких учнів.

**Проф. Ю. Григоріїв**

Мих. Хом'як

# „ДИВИСЬ! НА ТЕБЕ ЖДУТЬ ВЕРХИ!"

(4)

Очевидно дощ дошкулював у меншій чи більшій мірі учасникам трьох інших таборів одначе, як відомо, течії повітря в горах дуже мінливі і тому не кожний табір перебував під зливним дощем, як ось старших пластунок, від суботи вечором до понеділка. Тому вони вернулись у понеділок до Джасперу, переспали ніч у школі, де висушили свої одяги і шатра і вернулись до табору Зустрічі вже в вівторок, 26 липня, і не поїхали до озера Малін, як було заплановано. Зате молодші і старші юнаки пройшли свою трасу, як заплановано, розбиваючи кожного дня, шатра на нових місцях. І так молодші юнаки вже першого дня, себто в четвер 21 липня почали свою мандрівку від Малін Кеньйон здовж „Скайлан Трейл" і перейшли гору „Сайнел", в п'ятницю 22 липня гору Текара, біля якої заночували, в суботу 23 липня Шавел Песс, де теж ночували і в неділю закінчилась їхня мандрівка по „Скайлан Трейл" над прегарним озером Малін, що його переїхали кораблями на другий бік і перебували в таборі аж до четверга 28 липня, коли то вернулись до табору зустрічі. Таксамо і старші юнаки виконали вповні намічену програму таборування і мандрівок. У неділю, 24 липня переправились кораблиюами через озеро Малін з свого постійного табору над цим озером, переїхали автобусами до гори Ідит Кавел і перейшли в Долину Тонкін, де зустрінулись з старшими юначками. Не зважаючи на зливний дощ, пішли в гори, розбиваючи кожного дня свої табори в нових місцях Долини Тонкін, вийшли на верхи гір: „Сюрпрайз Пойнт", „Макаріб", „Глейшер" і на верх гори „Клітеро" (9.000 стіп), в четвер вернулись до табору Зустрічі, а в п'ятницю 29 липня вийшли ще на верхи гір: „Модро" та „Еспленейд", обидві біля табору Зустрічі, але нижчі ніж гора „Клітеро". Провідниками старших юначок та юнаків були: ст. пл. Ю. Даревич, ст. пл. Д. Д Струк і ст. пл. А. Базюк та відомі наші альпіністи: адв. Ярослав Росляк, д-р Любослав Байрак і адв. Д. Г. Вілямсон. З природою треба боротись, себто не тільки перемагати „бурі і негоди", але і невтрачати рівноваги духа, коли наприклад зливний дощ промочить аж до нитки і вода дістанеться до шатра.

Саме тому і влаштовано Крайову Пластову Зустріч і табори в Скелястих Горах, щоб їх учасники мали нагоду перемагати труднощі і перешкоди, бо ж у житті їх безліч на кожному кроці.

Ось тому команда Зустрічі могла в п'ятницю 29 липня привітати з вдоволенням усіх учасників таборів з поворотом та успішним закінченням намічених програм гірських таборів, мандрівок, здобування верхів. У суботу, 30 липня всі учасники таборів мали нагоду скупатися в гарячих купелях у Міст, 35 миль від Зустрічі. Того ж дня теж 30 пластунів і пластунок взяло участь у парадному відкритті „Джаспер Роудіо" як репрезентативна група, а в двотижневику „Джаспер Гейтвей" з четверга 28 липня появилась коротка статейка з 5-ма світлинами з побуту пластунів і походу в місті. По повороті з купелі пл. сен. о. В. Івашко відслужив Службу Божу в год. 7-ій вечора для всіх учасників Зустрічі. До табору Зустрічі не міг, на жаль приїхати о. Олександер Хом'як з Едмонтону, капелян для пластунів православного віровизнання, бо в п'ятницю 22липня помер несподівано в Вінніпегу о. прот. Тома Ковалишин, голова консисторії УГПЦ і довелось йому їхати на похорон до Вінніпегу. По Службі Божій о. виголосив коротку проповідь, підкреслюючи, що виховну працю між пластунами треба погодити і вести на засадах християнської моралі. Опісля відчитано останній наказ, що ним і ватрою закінчено Крайову


Печатка Юнацької Зустрічі в Скелястих Горах

Пластову Зустріч у Скелястих Горах.

„Два тижні спільного таборування і гірських мандрівок залишаться для всіх незабутнім споминам на довгі роки, а здобуті пластові вміння і особиста зарадність напевно допоможуть багатьом на дальшому життєвому шляху. Нехай гірські верхи, здобуті часто при трудних умовах і окремих зусиллях, стануть символом життєвих перешкод, які кожний із нас мусить навчитися поборювати. Наш цьогорічний клич: „Гляди! На Тебе ждуть верхи"! повинен залишитися в думці кожного і кожної з вас і керувати вами у вашому дальшому житті", згадано в цьому останньому наказі. Опісля командант Зустрічі, пл. сен. Микола Світуха, міг на радість усіх учасників Зустрічі і приявних гостей роздати пластові відзначення 25-ом пластункам і пластунам за „зразкове виконування пластових і таборових обов'язків, за пластове вироблення, братерськість і витривалість". „Хоч доцова погода і холод вимагала від вас усіх надмірних зусусиль і частого таборування, за малими виїнятками, ви виказали згадано в наказі Проводу Крайової Пластової Зустрічі — добру пластову поставу і зарадність". Якщо ж іде про відзначення членів команд і булави, то вони будуть обговорені і вирішені пізніше, підкреслив командант пл. сен. М. Світуха.

Опісля пл сен. Віра Куща роздала трофеї і чашу пластунам і пластункам за найкращі осяги під час спортових змагань. Перше місце з загальним вислідом 270 точок здобула Пластова Станиця в Торонті. В індивідуальному точкуванні юначок перше місце в молодшій групі одержала пл. учасниця Віра Лихач з Торонта — 10 точок, а в старшій групі пл. учасниця Микула Христя з Торонта — 12 точок й обидві одержали трофеї. В індивідуальному точкуванні юнаків перше місце одержав пл. учасник Орест Кушка з Едмонтону, в старшій групі пл. розвідчик Гусаревич Зенон з Торонта.

Якщо йде про тереновий змаг юначок, то пл. сен. Дарія Даревич роздала грамоти за успіхи в тереновій грі. З молодших юначок зайняв перше місце гурток „Васильки" з Едмонтону, друге — „Боярині . Струни" з Торонта і третє — „Чорнобривки" теж з Торонта. З-поміж старших юначок перше місце зайняв гурток „Верболоз" з Вінніпегу, друге — „Кедрина" з Ріджайни і „Бджілки" з Монтреалю, третє „Соловейки" з Конговс (ЗДА) і „Стокрилі" з Торонта.

Від січня до червня 1966 р. тривав крайовий змаг юначок між гуртками і куренями. Вислід змагань проголошено теж по роздачі грамот. І так перше місце здобув гурток „Кедрина" — Ріджайна — 384 точки, друге — „Калина" — Оттава, — 370, третє — „Васильки" — Едмонтон — 254. У змаганнях між куренями перше місце здобув 6-ий курінь ім. Уляни Кравченко з Едмонтону — 402 точки, друге — 4-ий курінь ім. Лесі Кураїнки з Торонта — 379 точок і третє — 12-ий курінь ім. Олени Теліги з Торонта — 249.

При цій нагоді слід згадати, що під час теренової гри в вівторок, 19 липня діяльности в таборах Зустрічі і мандрівок у горах проводи таборів юнаків користувались двома короткохвилевими радіовисильнями і приймальнями, що ними охоплювали старші пластуни з Торонта, як ось ст. пл. Лев Микитчук, який пройшов вишкіл як кадет, а під час Зустрічі був писарем. Обидва апарати — власність Пластової Станиці в Торонті. Радіовисильні були дуже помічними на терені Зустрічі і під час теренової гри. Куди важче було ними користуватись під час мандрівок у горах. Правда радіовисильня в Джаспері приходила густо-часто з допомогою операторам під час мандрівок.

Після вручення грамот пл. сен. М. Світуха роздав прегарно виконані (в Австрії) відзнаки Зустрічі (їх запроектувала пл. сен. Дарія Даревич), всім членам Булави і Проводу, командантам (ки) всім учасникам таборів. Крім цього учасникам-мандрівок у гори дістали окрему металеву відзначку альпіністів: металева палиця з гострим закінченням і джаганом у горі, на ній шнур у формі латинської літери „С" з черевиком і капелюшком верховинців, себто з короткими крисами (берет) і внизу підписом: Джаспер, 1966. Металева відзначка Зустрічі має форму трикутника на зеленому тлі напис золотими літерами: Пластова Крайова Зустріч, над ним біла гора з золотим обрамуванням, над горою і довкруги неї голубе тло; вгорі трикутника золота пластова лелійка на тлі золотого тризуба, а по обох боках гори напис: Джаспер (з одного), липень, 1966 (з другого). Обидві відзнаки дуже цінні для всіх учасників Зустрічі і всіх пластунів, зокрема для збирачів пам'яток. По роздачі відзнак відбулась дефіляда й остання святочна Ватра, що її підготовив ст. пл. Олег Кандиба. Передостання святочно-настроєва ватра, в п'ятницю 29 липня, була присвячена Іванові Франкові. Її провідником був ст. пл. Юрій Копач. По молитві стягнено прапори і всі учасники розійшлись на заслужений відпочинок, бо в неділю довелось вставати вже в год. 5-ій вранці, щоб підготовитись до від'їзду в год. 8-ій першої групи пластунів, а опісля аж до 4-ої год. по полудні дальших груп до своїх осередків. Пластуни з Торонта і східних осередків Канади та ЗДА ще зупинились у Вінніпегу, де поклали в вівторок 2 серпня вінок перед пам'ятником Т. Шевченкові разом з вінніпезькими пластунами. Пластуни з Едмонтону від'їхали вподлуднє автобусами до Едмонтону, куди прибули під вечір; усі інші поїхали поїздами. З жалем прощались і роз'їжджались учасники Зустрічі, але всі з надією, що в 1967 р. зустрінуться знову на черговій Пластовій Зустрічі на сході Канади, біля Монтреалю, в липні 1967 р.

(Кінець)

## Український День в Питсбургу

Заходом Управи Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Західної Пенсильванії і Управи Відділу УККА Питсбургщини, 7-го серпня відбувся Український День у Вест Вю Парку, для відзначення 50-річчя смерти Івана Франка, 40-річчя смерти Гол. Отамана Симона Петлюри, 25-річчя Акту 30-го червня 1941 р. та 25-річчя УККА.

В програму входили відспівання американського гимну пані Мілдрет Куриліс, відкриття і святочне слово по-англійськи голови Об'єднання Організацій та члена Політичної Ради УККА — Дмитра Старощака, який зумів змістовно представити всі чотири річниці, зокрема пророблену роботу УККА в справі побудови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, Тижня Поневолених Націй, та англомовних видань УККА, особливо Квартальник, які ширять серед англомовного світу правду про Україну.

Посадник Питсбургу Джозеф М. Барр переслав привіт через свого особистого представника міського радного Пітера Флараді, який в своїм слові дав доказ доброго знання української справи і виявився приятелем українців.

Святочну промову виголосив представник Америк. Прият. АБН д-р Зенон Виницький з Клівленду, який вказав на вагу відзначування роковин, зокрема зупиняючись ширше на праці голови УККА проф. Лева Добрянського, за головуванням якого УККА став бастіоном українства в ЗДА, та відбив заміри червоної Москви недопустити до поставлення пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні Він скритикував всі атаки на УККА з рамени деяких кол. Оваційними оплесками нагороджено промовця. Вдало прорецитувала твори Ів. Франка п-ні Іванна Старощак та гарно затанцювала ряд українських народних танків в національних строях молодь Укр. Православної Церкви з Карнегі, Па., під керівництвом п-ні Беверлі Капелюх.

Атракцією програми був виступ квартету „Караван" з Ню Джерзі, заснованого тому півтора року під керівництвом п. Богдана Бемка, який при фортепіяновім супроводі п-ні Марійки Гечі, в трьох наворотах, відспівав українські народні пісні, гармонізації і текстів самих членів квартету, Богдана Бемка - тенор, Михайла Длябога - контра бас, Любомира Калинича - баритона та Романа Канюки - другий тенор. Квартет заслуговує на признання, бо крім української народньої і модерної музики і пісні він дав українськ уінтерпретацію модерної американської музики, в супроводі гітар, кастанетів, тощо. Слід зазначити, що квартет вже виступав минулого року на „Союзівці" та в цім році на балю лікарів і інженерів. Їх спів і музика викликають завсіди бурю оплесків. Член квартету „Гриць Зозуля" розвеселив ще присутніх скечом „Лист з Америки", в якому представив життя нашої іміграції в ЗДА, яка бореться за свою національну окремішність та за свій економічний добробут.

Програму закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна" та „Не пора, не пора". Гарно прибрана сцена великим тризубом та українським та американським прапорами. Видання окремою публікації з портретами та згадками про чотири роковини, українською та англійською мовами задокументувало ту цінну імпрезу. Честь і слава її організаторам.

О. С.

## СВОЇ І ЧУЖІ

Північно - Кримський канал. Будівельний майдан першої помпи. Тут є крамниця і їдальня. Побачили б ви, що це за приміщення, — пишуть 32 особи в „Молоді України" з 15 липня. — Підлога вкрита шаром пилу. Стоячи в черзі, будівельники залишають тут свої „автографи".

Але це ще півбіди. Їжу у їдальні і крам у крамниці продають лише для робітників цього майданчика. Коли ж приходять люди з іншого будівельного майдану, де немає цих закладів, то їм нічого не продають, їжі не відпускають, — вони чужі.



ТАРЗАН, ч. 5668. Монгольський войовник!



— Армія чортів нищить країну, — продовжував Кюдемі...

Але нагло йому перевали вигуки гістеричної тривоги!

Очі всім звернулися на гальопуючого вершника по рівнині... монгольського вовника!